

Uchwała Nr XVII/92/2016
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 28 kwietnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2016-2021.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015r. poz. 1445 z późn. zm.), oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390)

Rada Powiatu w Kolbuszowej
uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2016 -2021 w brzmieniu, jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Kolbuszowej i Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Mieczysław Burek

POWIAT KOLBUSZOWSKI

Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie i Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Kolbuszowskim
na lata 2016 – 2021

Kolbuszowa 2016

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	str. 3
I. Problem przemocy domowej – opis zjawiska	str. 4
1. Definicja przemocy	str. 4
2. Fazy przemocy	str. 4
3. Rodzaje przemocy	str. 5
4. Przemoc a alkohol	str. 6
5. Mity i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie	str. 6
6. Mechanizmy obronne ofiar przemocy w rodzinie	str. 9
II. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych	str. 11
1. Dokumenty międzynarodowe	str. 11
2. Podstawy prawne w Polsce	str. 12
3. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	str. 12
III. Przemoc domowa w aspekcie ogólnopolskim	str. 13
IV. Zjawisko przemocy domowej w powiecie kolbuszowskim	str. 16
1. Instytucje odpowiedzialne za pracę na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy	str. 16
2. Procedura „Niebieskiej Karty” i Zespoły interdyscyplinarne	str. 16
3. Zadania realizowane przez PCPR	str. 23
V. Cele i zadania powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	str. 32
VI. Finansowanie i monitoring programu	str. 37
Zakończenie	str. 39

WPROWADZENIE

Współcześnie zjawisko przemocy w rodzinie nabiera szczególnego znaczenia. Od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej jak poważny i złożony problem stanowi przemoc w rodzinie. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany. Obecnie niemal każdego dnia środki masowego przekazu dostarczają nam kolejnych informacji o aktach przemocy dokonanych na członkach najbliższej rodziny, które w szczególności dotyczą kobiet i dzieci. Skala zjawiska, która w pełni zaczyna dopiero docierać do szerokiej społeczności wymaga szerszego podejścia do tematu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uwzględnienia tej kwestii w polityce społecznej państwa.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Przepis art. 33 Konstytucji RP wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Przemoc w rodzinie dotyczy ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny rozumianej jako podstawowa instytucja społeczna, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla poszczególnych jej członków. Dom rodzinny, który powinien gwarantować bezpieczeństwo i ciepło, miłość i opiekę dla wielu ludzi jest miejscem cierpienia, zagrożenia i lęku.

Bardzo ważne jest więc podejmowanie działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, usprawnianie systemu przeciwdziałania przemocy oraz zwiększenie stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny.

Głównym założeniem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy oraz zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie.

I. Problem przemocy domowej – opis zjawiska.

1. Definicja przemocy.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Wynika z tego, że przemoc jest intencjonalna; siły w niej są nierówne, gdyż sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary; działanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej oraz przemoc powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne.

2. Fazy przemocy

Badania wykazały, że związki, w których kobiety doznają przemocy fizycznej ze strony swoich partnerów, przechodzą przez trzy fazy powtarzającego się cyklu.

Faza narastania napięcia - W tej fazie partner jest napięty i stale poirytowany. Każdy drobiazg wywołuje jego złość, często robi awanturę, zaczyna więcej pić, przyjmować narkotyki lub inne substancje zmieniające świadomość. Może poniżyć partnerkę, poprawiając swoje samopoczucie. Prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem. Kobieta stara się jakoś opanować sytuację - uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków. Często przeprasza sprawcę. Ciągłe zastanawia się nad tym, co może zrobić, aby poprawić mu humor, uczynić go szczęśliwym i powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Niektóre kobiety w tej fazie mają różne dolegliwości fizyczne, jak bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia, lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia. Zdarza się, że kobieta wywołuje w końcu awanturę, żeby "mieć to już za sobą".

Faza gwałtownej przemocy - W tej fazie partner staje się gwałtowny. Wpada w szał i wyładowuje się. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. lekkie opóźnienie posiłku. Skutki użytej przemocy mogą być różne - podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Kobieta stara się zrobić wszystko, żeby go uspokoić i ochronić siebie. Zazwyczaj, niezależnie od tego jak bardzo się stara, wściekłość partnera narasta coraz bardziej. Czuje się bezradna, bo ani przekonywanie sprawcy, ani bycie miłą, ani unikanie, ani bierne poddawanie się mu nie pomaga i nie łagodzi jego gniewu. Po zakończeniu wybuchu przemocy, kobieta jest w stanie szoku. Nie może uwierzyć, że to się na prawdę stało. Odczuwa wstyd i przerażenie. Jest oszołomiona. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.

Faza miodowego miesiąca - Gdy sprawca wyładował już swoją złość i wie że posunął się za daleko nagle staje się inną osobą. Szczerze żałuje za to, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego, co zrobił i przekonuje ofiarę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Sprawca okazuje ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tego, jaki był na początku znajomości. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Rozmawia z ofiarą, dzieli się swoimi przeżyciami, obiecuje, że nigdy już jej nie skrzywdzi. Dbą o ofiarę spędza z nią czas i utrzymuje bardzo satysfakcjonujące kontakty seksualne. Sprawca i ofiara zachowują się jak świeżo zakochana para. Ofiara zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Czuje się kochana, myśli, że jest dla niego ważna i znowu go kocha. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolenie z partnerem. Życie we dwoje wydaje się piękne i pełne nadziei. Ale faza miodowego miesiąca przemijają i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Zatrzymuje ona ofiarę w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą faza miodowego miesiąca jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu jest zazwyczaj gwałtowniejsza.

3. Rodzaje przemocy.

Wśród rodzajów przemocy możemy wyróżnić przemoc fizyczną, do której zaliczamy m.in. bicie, znęcanie, kopanie, policzkowanie, popychanie, obezwładnianie, szczypanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięścią, polewanie substancjami żrącymi, ciągnięcie za włosy, użycie niebezpiecznych narzędzi, rzucanie przedmiotami, zadawanie bólu itp. Przemoc psychiczna to głównie stosowanie kontroli i władzy nad ofiarą poprzez wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, doprowadzanie do bezsilności i bezradności ofiary, straszenie zabójstwem lub samobójstwem, zawstydzanie, domaganie się posłuszeństwa, niszczenie mienia ofiary. Specyficzną i najtrudniejszą formą przemocy jest przemoc seksualna polegająca na zmuszaniu do odbywania stosunku seksualnego lub innych zachowań seksualnych, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie. Wyróżniamy jeszcze przemoc ekonomiczną - to m.in. zakazywanie pracy zarobkowej partnerowi, nie dostarczanie odpowiednich środków finansowych na prowadzenie domu oraz przemoc społeczną czyli zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie ofiary w miejscach publicznych .

4. Przemoc a alkohol.

Należy nadmienić, że przemocy domowej bardzo często towarzyszy picie alkoholu. Jak pokazują niektóre dane statystyczne prawie 90% przypadków stosowania przemocy ma związek z pozostawaniem pod wpływem alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym jest dwukrotnie większe niż w pozostałych. W szczególności trzeba stwierdzić, że najczęściej sprawcami przemocy są uzależnieni od alkoholu mężczyźni, zaś kobiety - alkoholiczki to przede wszystkim ofiary przemocy ze strony mężów, a stosujące przemoc wobec swoich nieletnich dzieci. Nie należy jednak tłumaczyć przemocy alkoholem, jest on jedynie katalizatorem zachowań agresywnych, osłabia hamulce i pozwala się wymknąć spod kontroli wyuczonym już behawioralnie zachowaniom nieakceptowanym społecznie.

5. Mity i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności, niesione przez pokolenia. Na zjawisko przemocy w rodzinie mają bardzo duży wpływ, bowiem wiele z nich stoi na straży jednej z największych wartości w naszej kulturze, którą jest rodzina. Mity i stereotypy opisują więc „pożądane” relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, rodzicami i dziećmi; wyznaczają role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom; „wyjaśniają” samo zjawisko i „dają wskazówki”, jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymywanie się od reakcji osób z zewnątrz.

- 1) **„W SPRAWY DOMOWE NIE NALEŻY SIĘ WTRĄCAĆ”** „brudy pierze się we własnym domu”, „co to za ptak, co własne gniazdo kala?”, „wolność Tomku w swoim domku”, „mój dom - moją twierdzą”, „bliscy nie krzywdzą”, itp.;

Przekonanie to nakazuje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi, dodatkowo czyniąc z tego cnotę godną pochwały. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. Jest to jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących reakcję osoby doznającej przemocy. Warto więc wiedzieć, że z doniesień policyjnych wynika, iż najwięcej przestępstw popełnianych jest w obrębie rodziny. Wielu ludzi nie radzi sobie z problemami rodzinnymi i bez pomocy osób z zewnątrz, nie jest w stanie znaleźć konstruktywnych rozwiązań. Im wcześniejsze „wtrącanie się”, tym większa szansa na pomyślniejsze i szybsze rozwiązanie sprawy. Dotyczy to zwłaszcza przemocy w rodzinie, gdzie prewencja, szybka i przemyślana interwencja - mogą przyczynić się do powstrzymania eskalacji zdarzeń i zapobiec niejednej tragedii. Pamiętajmy, że szukając wyjścia z sytuacji przemocy, stwarzamy szanse dla siebie oraz dla całej rodziny.

- 2) **„PRZEMOC DOTYCZY RODZIN PATOLOGICZNYCH”** „przemoc i alkohol, to jedno”, „to taka porządna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc”, „oni oboje mają wyższe wykształcenie - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku”, itp.;

Przekonanie to zniekształca obraz zjawiska przemocy, spychając je do środowisk, z którymi większość społeczeństwa nie ma wielu kontaktów. Pozwala to czuć się w miarę bezpiecznie w gronie tzw: „porządnych obywateli”, z poczuciem, że „nas te sprawy nie dotyczą”. Niestety, z doświadczeń osób przeciwdziałających przemocy w rodzinie wynika, że jest to zjawisko, które dotyczy wszystkich środowisk i warstw społecznych. Ludzie doznają przemocy, niezależnie od statusu społecznego, wykształcenia, posiadanych pieniędzy, majątku. Przyjęcie tego faktu, może uczulić i „otworzyć oczy” na osoby krzywdzone w tzw.: „dobrych domach”, dając im tym samym szansę na poprawę sytuacji.

- 3) **„NAJCZĘSTSZĄ FORMĄ PRZEMOCY JEST BICIE”** „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma śladów - nie ma przemocy”, itp.;

Przekonanie to ogranicza przemoc tylko do bicia. Wiadomo jednak, że przemoc fizyczna jest tylko jedną z form krzywdzenia. Przez większość osób doświadczających przemocy, forma przemocy psychicznej ta jest traktowana, jako szczególnie dolegliwa i bolesna. Okazuje się, że uderzenie często łatwiej znieść, niż upokorzenie, krytyczne oceny oraz przykre i głęboko raniące słowa. Specyfiką przemocy psychicznej jest to, że pozostawia ślady w obszarze funkcjonowania psychicznego człowieka. Prawo więc, które jest oparte na wymiernych i konkretnych dowodach, często niewiele może pomóc osobie krzywdzonej w ten sposób.

- 4) **„KOBIETA POWINNA WSTYDZIĆ SIĘ, ŻE DOZNAJE PRZEMOCY”** „to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić”, „twoja rodzina - świadczy o tobie”, „kobieta jest strażniczką domowego ogniska”, „widocznie nie dosyć się starałaś”, „musisz być samolubną egoistką”, itp.;

Pamiętajmy, że za przemoc odpowiada sprawca - niezależnie od tego, co robiła, czy jak się zachowuje ofiara. W sprawach przemocy osoba słabsza, a taką jest ofiara (a jest nią najczęściej kobieta) - zazwyczaj - nie ma żadnych szans. Po rozważeniu dysproporcji sił - nikt by nie miał. To nie jest żadna wina osoby doświadczającej przemocy i nie ma się ona czego wstydzić. Po prostu - tak się złożyło, że spotkała na swojej drodze sprawcę przemocy. Nie ma więc co brać na siebie winy i odpowiedzialności, ukrywać i milczeć. Wręcz przeciwnie: trzeba wszystkim mówić, protestować, bronić się, dbać o siebie: swoje bezpieczeństwo, potrzeby, komfort, dobre samopoczucie i prawa.

- 5) **„DLA DOBRA DZIECI POWINNO ZNOSIĆ SIĘ WSZYSTKO ZE STRONY WSPÓŁMAŁŻONKA”** „kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny”, „powinnam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci”, „dzieci powinny mieć ojca”, „lepszy zły ojciec, niż żaden” itp. Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Dzieci, które są „tylko” świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami.

- 6) **„KOBIE TA BEZ MĘŻCZYZNY JEST NIC NIE WARTA”**: „niechby pił, niechby bił, byle by był”, „kobieta, która żyje bez mężczyzny jest feministką lub lesbijką - nie jest w pełni kobietą i jest gorsza”, „stara panna - okropny los - musi być straszną jędzą”. Przekonania powyższe, choć nadal dość powszechne, nie znajdują potwierdzenia we współczesnym świecie. Minęły czasy, gdy kobiety nie posiadały żadnych praw i bez pomocy i wsparcia mężczyzny nie miały szans na dobre, satysfakcjonujące, godne i dostatnie życie. Jest wiele przykładów z codziennego życia, które pokazują, że kobiety radzą sobie równie dobrze, jak mężczyźni a często i lepiej, w wielu sferach życia. Na nic jednak zdadzą się porównania kto „lepszy” i „silniejszy” - mężczyzna, czy kobieta - każda bowiem płć jest równie ważna. Jesteśmy sobie równi „mamy prawo być tutaj”, „a miłość jest wieczna, jak trawa”. Mamy wspólny „los”, „dom” i takie same prawa.
- 7) **„PRZEMOC WRODZINIE TO NIC TAKIEGO”** - Pogląd bagatelizujący zjawisko i skutki przemocy, nie ma potwierdzenia w praktyce. Z obserwacji i badań wynika, że to co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Wszelkie wzorce wynosi się właśnie z domu rodzinnego. Stanowi on najważniejsze źródło zdobywania wiedzy, nauki, wartości, wzorców i przykładów. Jeśli w domu są wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy. Często przemoc w rodzinie traktowana jest jako zjawisko „marginalne”, o „małej społecznej szkodliwości”. Nic bardziej błędnego - jej zasięg jest większy, niż zdaje się wielu ludziom, a szkodliwość społeczna szczególna, właśnie ze względu na ważność rodziny w życiu każdego człowieka.
- 8) **„OFIARA SAMA SOBIE WINNA”** „widocznie go sprowokowała”, „pewnie jest masochistką, skoro go nie opuszcza - musi lubić być bita”, „pewnie coś takiego zrobiłam, że on nie mógł inaczej”, „staralem się, ale ona nie dała mi wyjścia”, „dlaczego mi to zrobiła?”, itp.; Wokół winy i odpowiedzialności za przemoc narosło wiele nieprawdziwych przekonań i mitów. Jakkolwiek może się to wydawać irracjonalne, bardzo często to ofiara jest obwiniana za to, co ją spotkało. Przekonany o tym jest sprawca, który czuje się wręcz „zmuszony” przez zachowanie ofiary do zastosowania przemocy. „Prosił”, „tłumaczył”, „przekonywał”, „groził”, a ona nie chciała się podporządkować, więc „musiał” użyć siły. „Sama sobie winna”. Przekonana o tym często bywa osoba poszkodowana: „odezwałam się, a on był zmęczony po pracy”, „za mało się starałam”, „nie potrafię mu dogodzić”, „źle się zachowywałam”, „co zrobiłam źle?” - to tylko kilka przykładów pojawiających się uzasadnień. Przekonani bywają świadkowie i przedstawiciele służb: „po co tam poszła”, „musiała go sprowokować”, „skoro nie opuszcza go, to lubi być krzywdzona”, „musi być jędzą, skoro ją pobił”. Podobnych przykładów wypowiedzi, zawierających wyjaśnienie zachowania sprawcy i obwiniających ofiarę za doznaną przemoc, można przytoczyć znacznie więcej.

6. Mechanizmy obronne ofiar przemocy w rodzinie.

Na mechanizmy przemocy składają się następujące elementy syndrom wyuczonej bezradności, zjawisko „prania mózgu”, zespół stresu pourazowego, proces wiktyimizacji oraz mechanizm psychologicznej pułapki.

1) SYNDROM WYUCZONEJ BEZRADNOŚCI

Syndrom wyuczonej bezradności jest to bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Ofiara nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Syndrom ten, przejawia się w biernym znoszeniu przez ofiarę zachowań krzywdzących, pomimo, że czasem ma świadomość, że jego negatywne zachowania są przestępstwem, naruszają prawa osobiste. Do zaburzeń dochodzi w poszczególnych sferach: motywacyjnej, emocjonalnej, poznawczej.

- a. **Zaburzenia w sferze motywacyjnej** - Brak chęci i motywacji do dalszego działania – bierność, pasywność; zaburzenia polegają na uogólnionym przekonaniu, że „nikt nie może mi pomóc”. Kiedy ofiara przemocy uwierzy w bezradność, te przekonania będą kładły cień na zrozumienie jej sytuacji.
- b. **Zaburzenia w sferze emocjonalnej** - Osoby krzywdzone przestają wierzyć, że w wyniku własnych zachowań mogą odnieść sukces, niezależnie od tego, czy jest to w ich mocy czy nie; polegają one na przeżywaniu lęku, stanów znacznie obniżonego nastroju, zmęczenia, apatii i depresji.
- c. **Zaburzenia w sferze poznawczej** - Polegają na tym, że ofiara przemocy jest bierna i nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację, nawet jak inni mówią jej co mogłaby zrobić. Występują: niska samoocena, słaba koncentracja uwagi, słabe poznawcze możliwości spostrzegania sukcesu oraz swoich zasobów, brak umiejętności szukania alternatywnych rozwiązań.

2) ZJAWISKO „PRANIA MÓZGU”

Jest to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby ofiara przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami "prania mózgu" są między innymi: utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się osobie stosującej przemoc. Metody stosowane w zjawisku "prania mózgu" to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, groźby i demonstracja wszechmocy, sporadyczne okazywanie pobłażliwości

- a. Izolacja** - to stopniowe odcinanie ofiary przemocy od kontaktów z innymi ludźmi. Przejawia się krytykowaniem znajomych i rodziny partnera, wyrażaniem niezadowolenia z tego, że partnerka rozmawia przez telefon, kontaktuje się z osobami w pracy. Z czasem ofiara pod wpływem tych nacisków, zrywa wszelkie kontakty z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi, odchodzi z pracy i jest zupełnie odcięta od zewnętrznych źródeł wsparcia, zdana wyłącznie na sprawcę przemocy.
- b. Poniżanie i degradacja** - z chwilą, gdy ofiara przestaje komunikować się z otoczeniem sprawca bombarduje ją fałszywymi informacjami na jej temat, wielokrotnie przypomina o jakimś poniżającym doświadczeniu, poddaje stałej krytyce, często przy innych ludziach, ubliża lub ignoruje.
- c. Monopolizacja uwagi** - polega na tym, że wszystko co robi, myśli i jak się czuje sprawca ma być punktem odniesienia przy podejmowaniu działań przez ofiarę. Uniemożliwia to ofierze podjęcie jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, nie będących pod kontrolą osoby stosującej przemoc.
- d. Groźby i demonstracja wszechmocy** - sprawca grozi, że pobije ofiarę, wyrządzi krzywdę dzieciom i rodzinie, grozi zabiciem, odebraniem dzieci. Zmusza do zrobienia czegoś, co jest dla ofiary wstydlive lub upokarzające, a potem grozi, że opowie o tym komuś. Ponieważ sprawca część gróźb spełnia, ofiara nie jest w stanie przewidzieć co stanie się naprawdę. Zmusza ją to do posłuszeństwa wobec żądań sprawcy.
- e. Sporadyczne okazywanie pobłażliwości** - występujące przemienne kary i nagrody. Czasami sprawca przemocy okazuje czułość, kupuje prezenty zaprasza na kolację do restauracji. Na krótki czas staje się pobłażliwy i zapomina o wymaganiach. Daje to złudną nadzieję ofierze, że sprawca może się zmienić i podobnie jak faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy.

3) ZESPÓŁ STRESU POURAZOWEGO PTSD

Są to zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń w tym też przemocy w rodzinie. Dotyczą sytuacji w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeszły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc w rodzinie), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są między innymi zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarcywe wspomnienia, koszmary senne.

4) PROCES WIKTYMIZACJI

Każdy "wchodząc" w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie szuka pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem ofiary nazywamy **wtórny zranieniem**. Pod wpływem takich reakcji otoczenia, powtarzania się aktów przemocy oraz na skutek zmniejszającej się umiejętności radzenia sobie z urazami, krzywdzona osoba zaczyna przystosowywać się do roli ofiary i przestaje się bronić. Zaczyna myśleć, że bycie ofiarą przemocy jest jej nieuchronnym przeznaczeniem do końca życia. Obwinia się i odmawia sobie podstawowych praw ludzkich, przestaje oczekiwać poprawy swojej sytuacji. Traci nadzieję i poczucie godności. W czasie urazu stosuje taktykę przetrwania. Czasem, w ostatnim odruchu desperacji podejmuje zamach na swoje życie lub życie sprawcy.

5) MECHANIZM "PSYCHOLOGICZNEJ PUŁAPKI"

Ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w co tak dużo zainwestowała czasu, zapału, energii. Budzi zdziwienie fakt, że ona trwa w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

II. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych.

1. Dokumenty międzynarodowe.

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazło odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych.

Należą do nich:

- 1) Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 roku,
- 2) Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku,
- 3) Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220(INI)),
- 4) Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (2006/C 110/15).

2. Podstawy prawne w Polsce.

Problem przemocy w rodzinie został przedstawiony w wielu dokumentach krajowych i międzynarodowych.

Dokumenty krajowe:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390);
- 2) ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r., nr 125, poz. 842);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2015 r., poz. 1286);
- 5) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2015r. poz. 583 ze zm.);
- 6) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r., nr 89, poz. 555 ze zm.);
- 7) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2011r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U z 2011r. nr 209 poz. 1245);
- 8) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020;

3. Zadania powiatu w kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno -edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Skala przemocy na terenie danego obszaru, jej zasięg oraz główne problemy społeczne decydują o tym, jaki powinien być lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej.

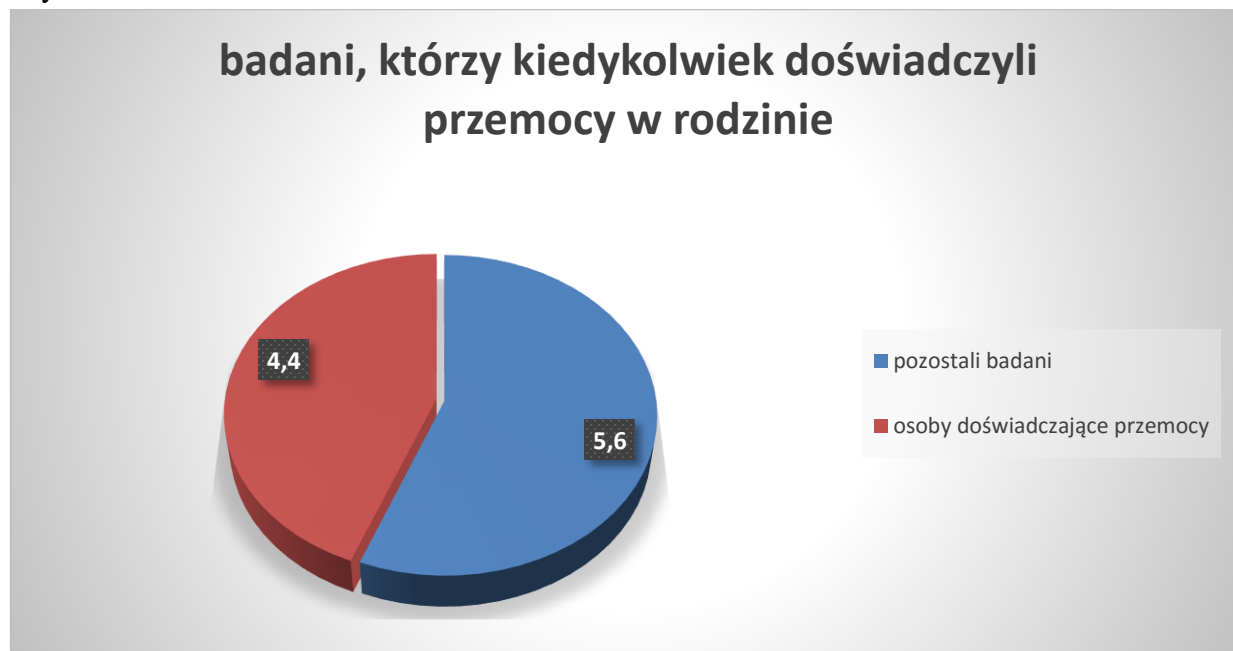
III. Przemoc domowa w aspekcie ogólnopolskim.

Przemoc domowa jest jedną z najistotniejszych kwestii społecznych w Polsce. Jest to zjawisko ukryte i zatajane, a jednocześnie występujące we wszystkich środowiskach i warstwach społecznych, niezależnie od wykształcenia czy statusu materialnego. Z uwagi na wstydlivość problemu i niechęć mówienia o nim, statystyki określają go tylko w pewnym stopniu. Wiele aspektów przemocy zapewne nie wychodzi na światło dzienne.

Informacje liczbowe na temat tego problemu przedstawiane są w raportach policyjnych, sądowych, medycznych oraz w ogólnopolskich badaniach populacyjnych.

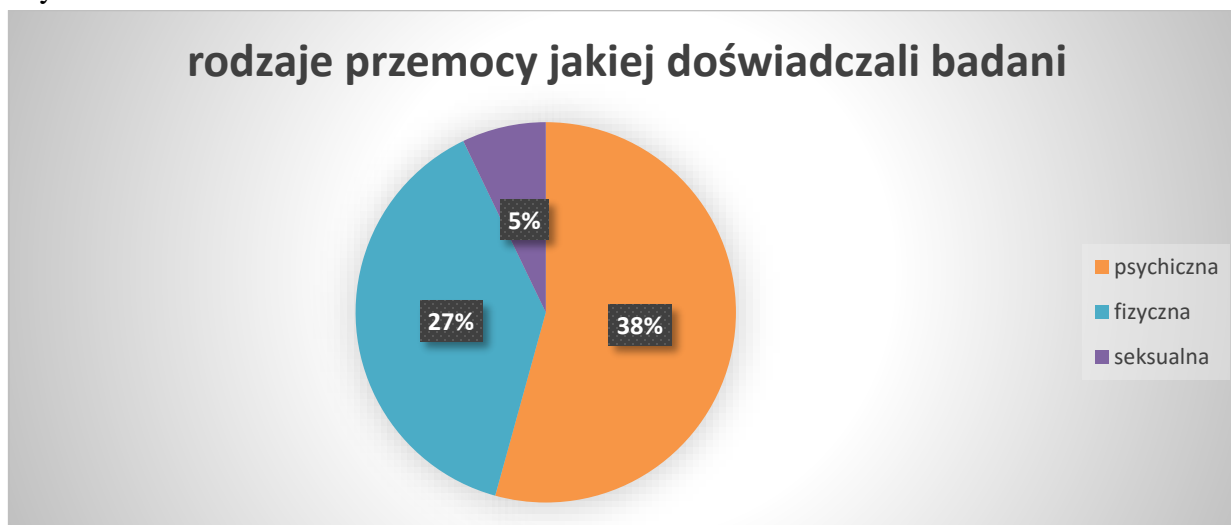
W listopadzie 2011 roku na zamówienie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Instytut Badania Rynku i Opinii Millward Brown SMG/KRC przeprowadził projekt badawczy pod nazwą „Diagnoza dotycząca osób stosujących przemoc w rodzinie”. Wynika z niego, że wśród ogółu dorosłych Polaków, którzy objęci zostali badaniem reprezentatywnym na temat przemocy w rodzinie, 44% z nich przyznało, że kiedykolwiek doświadczyło przemocy ze strony kogoś z rodziny/domowników.

Wykres nr 1

Wśród poszczególnych grup osób, które przyznały, że doświadczyły w rodzinie danej formy przemocy, istotnie częściej są to kobiety, osoby rozwiedzione i osoby cierpiące na chorobę przewlekłą.

Wykres nr 2

Wykres nr 2 przedstawia rodzaje przemocy, jakiej doświadczali osoby biorące udział w badaniu. Najczęstszą formą przemocy domowej doświadczanej przez badanych była przemoc psychiczna – 38% badanych, następnie fizyczna – 27% i seksualna – 5% badanych. Zarówno wśród osób przyznających się do tego, że doświadczły kiedykolwiek w rodzinie przemocy psychicznej, jak i wśród osób przyznających się do tego, że doświadczły kiedykolwiek przemocy fizycznej, relatywnie mniejsze odsetki stanowią mężczyźni, osoby w związku małżeńskim, osoby o wykształceniu zawodowym i mieszkańcy wsi. Osoby, które przyznały, że doświadczły przemocy seksualnej w rodzinie, to częściej osoby w wieku ponad 60 lat, emeryci lub renciści i osoby niepełnosprawne. Osoby, które przyznały, że doświadczły przemocy seksualnej w rodzinie, częściej określały swoją sytuację materialną jako wymagającą odmawiania sobie wielu rzeczy, aby środków starczyło im na życie.

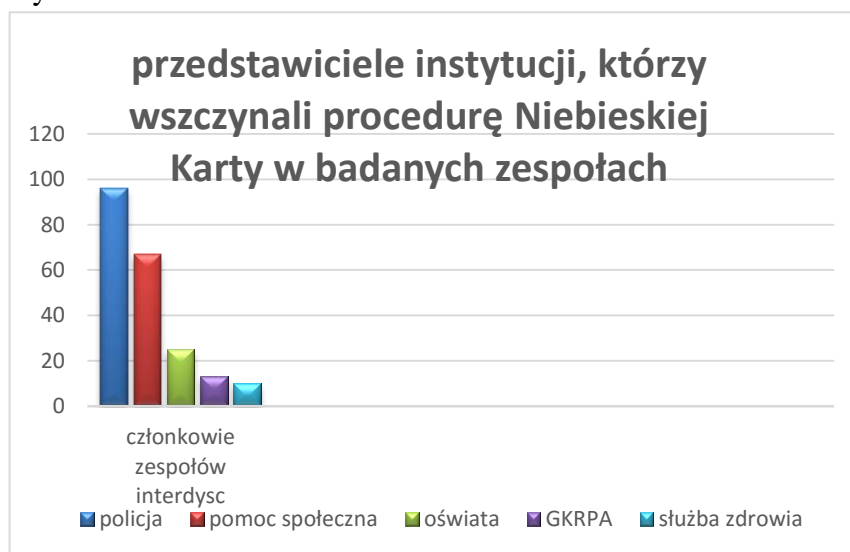
Instytut Badania Rynku i Opinii Millward Brown SMG/KRC na zamówienie Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przeprowadził także w grudniu 2012r. badanie dotyczące zadań wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty”. W ramach badań uzyskano informacje dotyczące 1666 zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z 65% gmin w Polsce. Rozkład liczby badanych zespołów ze względu na województwo był w badaniu analogiczny do rozkładu liczby gmin w Polsce w podziale na województwa.

W skład badanych zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (100%), Policji (100%), gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (100%), oświaty (99%) i ochrony zdrowia (94%). W skład zdecydowanej większości zespołów wchodzi także kuratorzy sądowi (88%), w skład połowy (48%) – przedstawiciele organizacji pozarządowych, a przedstawiciele Prokuratury w skład 16% badanych zespołów. 90% badanych zespołów interdyscyplinarnych tworzy grupy robocze. W przypadku zdecydowanej większości badanych zespołów tworzących grupy robocze w skład

grup roboczych zawsze lub w większości przypadków wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (100%), Policji (97%) oraz gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (80%). W 60% badanych zespołów powołujących grupy robocze zawsze lub w większości przypadków wśród członków grupy roboczej są przedstawiciele oświaty, a w przypadku 30% - przedstawiciele ochrony zdrowia. Kurator sądowy zawsze lub przeważnie jest członkiem grup roboczych w przypadku 41% badanych zespołów tworzących grupy robocze. W przypadku niemal wszystkich badanych zespołów członkowie zespołu (96%) oraz grup roboczych (97%) wykonują swoje zadania bezpłatnie w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. W 2012 r. procedurę „Niebieskie Karty” realizowało 96% badanych zespołów interdyscyplinarnych.

W 2012 r. procedurę „Niebieskie Karty” wszczynali policjanci (w 94% badanych zespołów) i pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (w 67% badanych zespołów), wypełniali formularz „Niebieska Karta – A” i przekazywali go następnie przewodniczącemu zespołu. To także do przedstawicieli tych instytucji najczęściej trafiają zdaniami respondentów zgłoszenia o przemoc w rodzinie. Rzadziej wskazywano przedstawicieli innych uprawnionych instytucji jako przekazujących zespołowi interdyscyplinarnemu w 2012 r. formularze „Niebieska Karta – A” i tym samym uruchamiających procedurę „Niebieskie Karty” (przedstawiciele oświaty – w 25% badanych zespołów, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – 13%, ochrony zdrowia – 10%). Do nich zdaniami respondentów rzadziej także trafiają zgłoszenia dotyczące przemocy.

Wykres nr 3

Połowa (51%) badanych zespołów interdyscyplinarnych realizujących procedurę „Niebieskie Karty” zawsze zawiadamia Policję lub Prokuraturę o sprawach przemocy w rodzinie, które trafiają do zespołu lub grupy roboczej, 13% - zawiadamia organy ścigania w mniej więcej trzech czwartych przypadków, 12% - mniej więcej w połowie przypadków, 16% - mniej więcej

w jednej czwartej przypadków, a 5% - nigdy.

Zdecydowana większość (90%) badanych oceniła podejmowane przez swój zespół interdyscyplinary działania pomocowe dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie jako skuteczne, a 8% - jako nieskuteczne. Natomiast prowadzone przez swój zespół interdyscyplinary oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie ponad połowa (60%) badanych oceniła jako skuteczne, a ponad jedna trzecia (37%) - jako nieskuteczne.

Uczestniczący w badaniu przedstawiciele zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych jako najbardziej skuteczne sposoby przeciwdziałania przemocy w rodzinie wskazywali najczęściej współpracę różnych instytucji w ramach zespołów interdyscyplinarnych (93% wskazań jako „skuteczne”), możliwość zgłoszenia na Policji lub w Prokuraturze przypadków stosowania przemocy w rodzinie przez każdego (89%), dostępność bezpłatnego poradnictwa psychologicznego dla rodzin w zakresie rozwiązywania konfliktów (81%) oraz orzekanie dozoru kuratora sądowego dla osób stosujących przemoc w rodzinie (80%). Rozwiązania te umożliwiają stosunkowo szybkie, sprawne, spójne i konsekwentne działania mające na celu udzielenie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie w taki sposób, aby zaprzęstały jej stosowania.

IV. Zjawisko przemocy domowej w powiecie kolbuszowskim.

Powiat kolbuszowski leży w północno - zachodniej części województwa podkarpackiego. W skład powiatu wchodzi gminy: **Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Cmolas, Dzikowiec oraz Raniżów.**

1. Instytucje odpowiedzialne za pracę na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie kolbuszowskim.

Na terenie powiatu kolbuszowskiego zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez instytucje pomocy społecznej tj.: Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Policję, Sąd Rejonowy, w tym służba kuratorska, Prokuraturę, Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną. W działania pomocowe na rzecz rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy włączone są również Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucje ochrony zdrowia, instytucje oświatowe oraz samorządy gminne i organizacje pozarządowe.

2. Procedura „Niebieskiej Karty” i Zespoły interdyscyplinarne.

Praca z rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”. Warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku. We wszystkich gminach powiatu kolbuszowskiego, zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, działają również Gminne Zespoły Interdyscyplinarne, będące bezpośrednimi realizatorami procedury Niebieskiej Karty.

Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych należy **do zadań własnych gminy** i stanowi jedno z głównych działań gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek pomocy społecznej, policji, służby kuratorskiej, oświaty, służby zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz organizacji pozarządowych. Powyższa procedura ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc rodzinom w wychodzeniu z sytuacji przemocy. Zadaniem zespołów są działania na rzecz przeciwdziałania problemowi przemocy w rodzinie opierające się przede wszystkim na diagnozowaniu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, inicjowaniu interwencji w środowisku zamieszkania rodziny dotkniętej przemocą, oraz podejmowaniu działań interdyscyplinarnych w odniesieniu do ofiar i sprawców przemocy. Posiedzenia zespołu odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zespół powołuje grupę roboczą, która prowadzi bezpośrednią pracę z rodziną dotkniętą problemem przemocy domowej. Spotkania grupy roboczej odbywają się w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących indywidualnych przypadkach.

Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z w/w służb. Przedstawiciel powyżej wymienionych podmiotów wszczynający procedurę Niebieskiej Karty przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni od jej wypełnienia (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu lub grupie roboczej. Zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań. Realizacja procedury odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

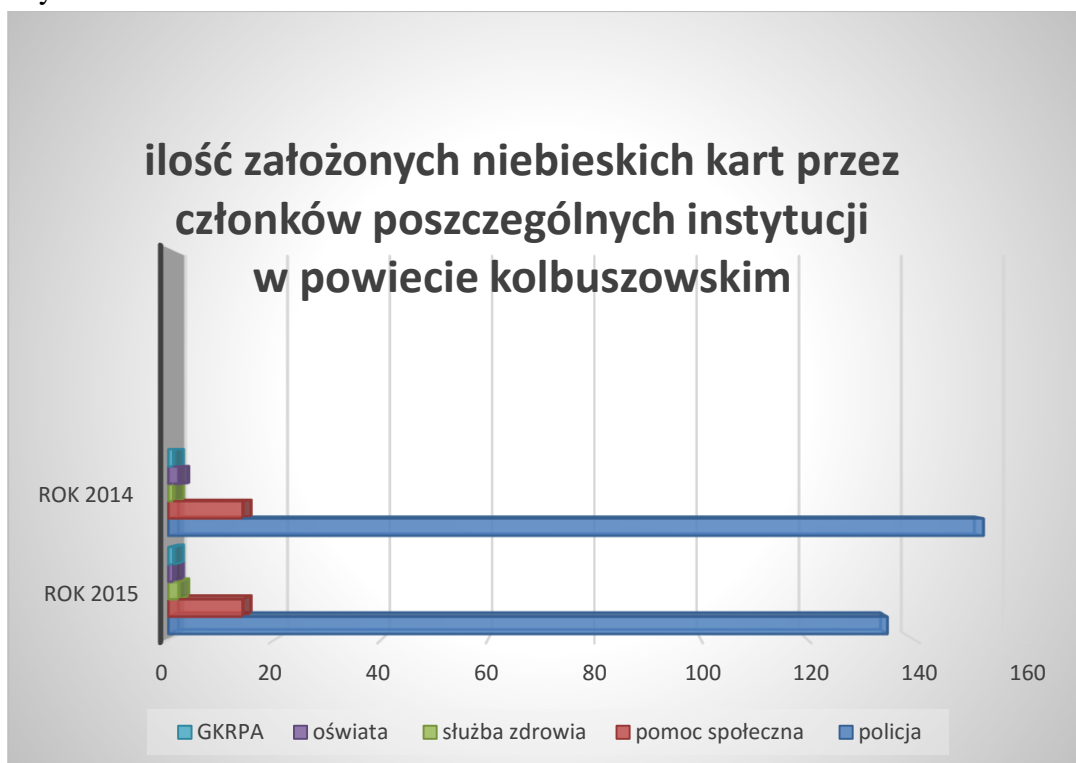
W poniższej tabeli przedstawiamy zestawienie liczby założonych Niebieskich Kart, które wpłynęły do Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych na terenie powiatu z uwzględnieniem podmiotu wszczynającego procedurę:

rok	2014 r.	2015r.
Liczba Niebieskich Kart założona przez instytucje pomocy społecznej	14	14
Liczba Niebieskich Kart założona przez Służbę Zdrowia	0	1
Liczba Niebieskich Kart założona przez Policję	153	135
Liczba Niebieskich Kart założona przez Oświatę	1	0
Liczba Niebieskich Kart założona przez GKRPA	0	0
Razem	167	149

Jak wynika z powyższych danych w 2014 roku na terenie powiatu założonych zostało 167 Niebieskich Kart. W roku 2015 zauważa się wyraźny spadek ilości założonych Niebieskich Kart, do zespołów interdyscyplinarnych wpłynęło o 18 formularzy Niebieskiej Karty mniej, niż w roku poprzednim.

Ogromną różnicę pomiędzy ilością zakładanych Niebieskich Kart przez członków poszczególnych instytucji wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych na terenie powiatu kolbuszowskiego obrazuje poniższy wykres:

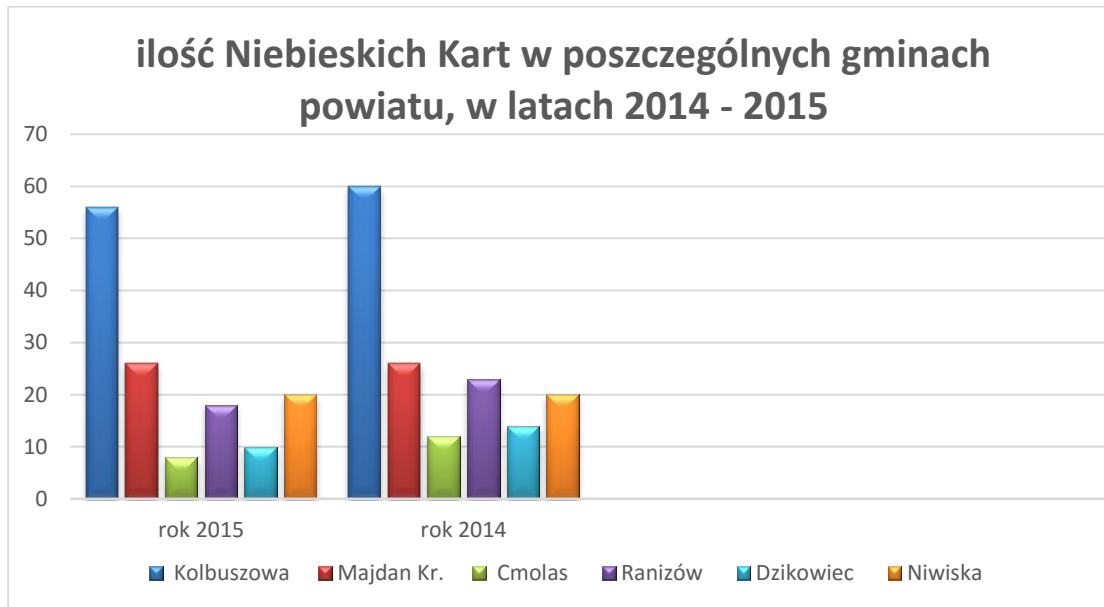
Wykres nr 4

Najwięcej kart do zespołów interdyscyplinarnych wpływa z Policji tj. w 2014r. było to aż 91,6 % wszystkich kart, a w 2015r. – 90,6%. Niebieskie Karty zakładane są rzadziej przez przedstawicieli pomocy społecznej, bo odnotowano zaledwie po 14 formularzy w każdym z analizowanych lat. Obserwuje się, że służba zdrowia oraz oświata wszczynają w/w procedurę sporadycznie tj. pojawiło się tylko po jednym przypadku uruchomienia Niebieskiej Karty w każdej z tych instytucji w okresie dwóch lat. W omawianym okresie z Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wpłynęła żadna Niebieska Karta. W tym obszarze na terenie powiatu występują jeszcze większe rozbieżności pomiędzy poszczególnymi służbami niż w danych z badań ogólnopolskich (patrz wykres nr 3).

Poniższy wykres przedstawia różnice pomiędzy ilością „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do poszczególnych Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie.

Wykres nr 5

Najwięcej Niebieskich Kart wpłynęło do zespołu interdyscyplinarnego w gminie Kolbuszowa. Różnice w ilości wpływających do zespołów NK mogą wynikać z wielkości poszczególnych gmin oraz gęstości zaludnienia. Wyraźnie przoduje tu Gmina Kolbuszowa, która jest główną i największą gminą powiatu o charakterze miejsko - wiejskim.

Zespoły interdyscyplinarne z terenu powiatu kolbuszowskiego kierowały również sprawy związane z przemocą domową do prokuratury. W latach 2014 – 2015 ze wszystkich spraw dotyczących przemocy domowej 16 przypadków zostało przekazanych do prokuratury.

Z informacji przekazanych przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej wynika, że część z nich prowadziła różnorodne działania na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie. Trzy z sześciu gmin realizowały projekty dofinansowane przez MPiPS w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” Były to następujące działania:

- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa i indywidualnych konsultacji,
- opracowanie i rozpropagowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- organizacja warsztatów i szkoleń dla mieszkańców gmin zagrożonych przemocą,
- utworzenie i wspieranie grup wsparcia,
- kierowanie dzieci z rodzin zagrożonych na obozy specjalistyczne,

- upowszechnianie audycji radiowych na tematy związane z przemocą,
- przeprowadzenie diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy,
- szkolenia dla wychowawców i pedagogów szkolnych,
- szkolenia pracowników socjalnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.

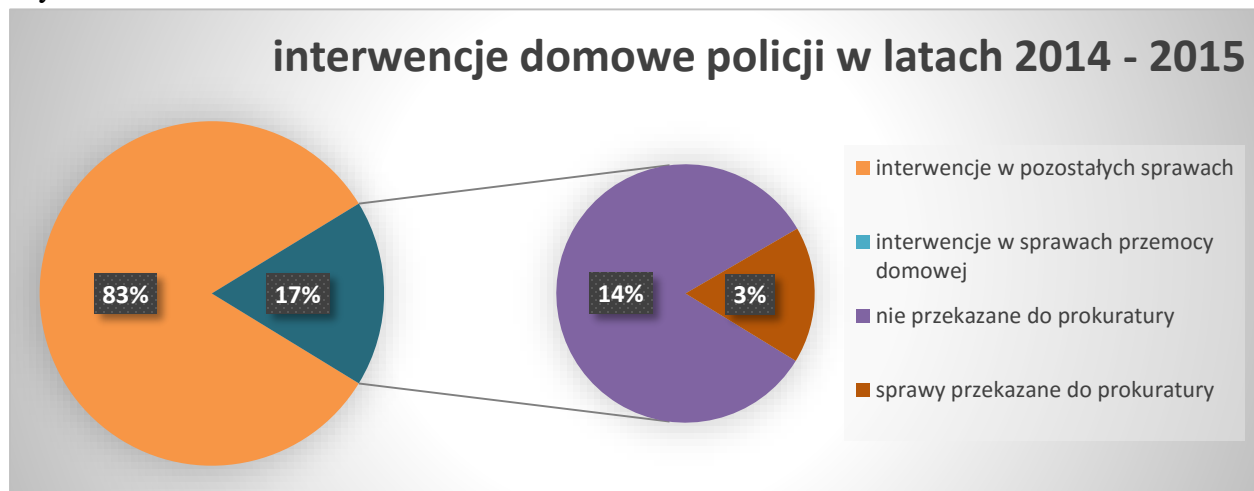
Do podstawowych zadań **policji** z zakresu ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie należy podejmowanie interwencji, dokumentowanie zdarzenia, zatrzymywanie osób stosujących przemoc w rodzinie, wszczynanie postępowania przygotowawczego przeciwko osobie stosującej przemoc w rodzinie w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa oraz wnioskowanie do prokuratury o zastosowanie środków zapobiegawczych.

Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej interwencje domowe policji na terenie powiatu przedstawiały się następująco:

Rok	2014	2015	razem/ 2 lata
Liczba interwencji domowych ogółem	588	489	1077
Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie	98	91	189
Liczba spraw dotyczących przemocy domowej skierowanych do prokuratury	23	16	39

Powyższe dane wskazują na tendencję spadkową liczby interwencji domowych, w tym również dotyczących przemocy w rodzinie. Na podstawie danych statystycznych z 2015 roku liczba interwencji ogółem zmniejszyła się niemal o 100 przypadków w stosunku do roku ubiegłego.

Wykres nr 6

Wykres nr 6 przedstawia zestawienie wszystkich interwencji domowych policji w latach 2014 – 2015, w tym interwencji dotyczących przemocy domowej. Jak wynika z przedstawionych danych, w badanych latach interwencje domowe dotyczące sytuacji związanych z przemocą w rodzinie stanowiły zaledwie 17% wszystkich interwencji domowych policji przeprowadzonych na terenie powiatu. Natomiast spraw dot. przemocy domowej skierowanych do prokuratury było w sumie 39. Liczba ta to tylko 3% wszystkich interwencji, ale już ponad 20% interwencji dotyczących przemocy.

Liczba osób co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą wg. danych z KPP

Rok	2014	2015
Liczba kobiet	138	126
Liczba mężczyzn	37	23
Liczba osób małoletnich	31	21
Razem	206	170

Jak wynika z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej podczas interwencji dotyczących przemocy w rodzinie w 2014 roku ujawniono 206 osób doznających przemocy domowej, zaś w roku 2015 było ich 170. Z przedstawianych danych wynika, że nadal największą grupę ofiar przemocy stanowią kobiety. Najczęstszym rodzajem przemocy zgłaszanym przez osoby doznające przemocy jest przemoc psychiczna 152 przypadki w 2014 roku, i 116 przypadków w 2015 roku. Jako drugi rodzaj przemocy ofiary wskazały przemoc fizyczną, która występowała w 109 przypadkach w 2014 roku i 68 przypadkach w roku 2015. Najrzadziej w naszym powiecie wskazywana jest przemoc seksualna i ekonomiczna.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie z podziałem na płeć oraz z uwzględnieniem bycia pod wpływem alkoholu podczas interwencji Policji:

Liczba osób	2014 rok		2015 rok	
	ogółem	w tym pod wpływem alkoholu	ogółem	w tym pod wpływem alkoholu
Liczba kobiet	7	1	6	2
Liczba mężczyzn	146	119	131	98
Liczba osób nieletnich	1	1	0	0
Razem	154	121	137	100

Podczas interwencji policji związanych z przemocą domową ujawniono w 2014 roku 154 sprawców przemocy, w tym aż 146 mężczyzn. W roku 2015 liczba osób podejrzanych spadła do 137. Większość osób stosujących przemoc była pod wpływem alkoholu. Statystyki uzyskane z KPP potwierdzają ogólne stereotypy dotyczące osoby sprawcy i ofiary przemocy jak również

wpływu alkoholu na występowanie przemocy domowej. Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety, zaś sprawcami w przeważającej większości mężczyźni. Bardzo często występowaniu przemocy domowej towarzyszy picie alkoholu.

Na terenie powiatu kolbuszowskiego obserwujemy tendencję spadkową ujawniania występowania przemocy domowej. W analizowanych latach zauważa się zarówno spadek interwencji policyjnych jak i liczby zakładanych Niebieskich Kart oraz ujawnionych osób doznających przemocy domowej. Sytuacja ta może wynikać z faktu coraz bardziej aktywnych działań Zespołów Interdyscyplinarnych, podniesienia świadomości i wrażliwości społecznej w naszym powiecie lub też być konsekwencją obawy osób doświadczających przemocy przed procedurą Niebieskiej Karty i formalnościami związanymi z jej uruchomieniem.

Dane pozyskane z **Prokuratury Rejonowej w Kolbuszowej** również potwierdzają wyżej opisywaną tendencję spadkową ujawniania przemocy w rodzinie na terenie powiatu. W roku 2015 nastąpiło zmniejszenie ilości postępowań dotyczących przemocy. Zauważa się jednak, że duża liczba postępowań dotyczących przemocy w rodzinie jest umarzana. Fakt ten może być związany z trudnością przedstawienia dowodów w sprawie, ponieważ większość aktów przemocy zachodzi w domu, bez świadków.

Rok	2014	2015
Liczba wszczętych postępowań z art. 207 k,k	45	33
Liczba umorzonych postępowań z art. 207kk	22	13
Liczba postępowań zakończonych aktem oskarżenia z art. 207	20	14

Z danych przekazanych przez Sąd Rejonowy w Kolbuszowej wynika wzrost liczby spraw sądowych prowadzonych z art. 207. W 2015r. liczba takich spraw wzrosła o 7 przypadków w stosunku do roku ubiegłego (w 2014r. było 20 takich spraw, a w 2015r. -27), natomiast liczba osób skazanych wyrokiem nieznacznie spadła (o 3 przypadki).

Rok	2014	2015
Liczba spraw sądowych prowadzonych z art. 207	20	27
Liczba osób skazanych z art. 207 k,k	20	17
Liczba osób skazanych wyrokiem z art. 207 k k na których nałożono obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc	0	0

Spośród 37 osób skazanych wyrokiem z art. 207 kk w ciągu ostatnich dwóch lat, żadna z osób nie miała nałożonego obowiązku udziału w programie edukacyjno – korekcyjnym dla sprawców przemocy domowej.

3. Zadania realizowane przez PCPR.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej podejmowało na terenie powiatu kolbuszowskiego wiele inicjatyw mających na celu ograniczenie zjawiska przemocy oraz podnoszenie wrażliwości i świadomości społecznej wobec przemocy w rodzinie. **Dotychczas podejmowane działania w naszym powiecie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dzielą się na cztery grupy:**

- 1) Działania profilaktyczne** tj. edukacja na tematy związane z przemocą w postaci szkoleń i warsztatów dla mieszkańców powiatu kolbuszowskiego. Szkolenia z zakresu profilaktyki to między innymi nabywanie umiejętności komunikowania się w związku partnerskim, ćwiczenia z asertywności, radzenia sobie ze stresem, szkoła dla rodziców, warsztaty umiejętności wychowawczych a także warsztaty dla dzieci i młodzieży.
- 2) Ochronę ofiar i świadków przemocy** tj. wszelkie formy pomocy oferowane w ramach działalności OIK (pomoc socjalna, prawna, terapeutyczna), grupa wsparcia dla ODP, schronienie w OIK.
- 3) Pracę korekcyjno-- edukacyjną ze sprawcami przemocy** tj. praca z osobami stosującymi przemoc podejmowana w formie programu korekcyjno – edukacyjnego oraz konsultacji indywidualnych, których celem jest zmiana zachowań i postaw sprawców oraz nabywanie zachowań alternatywnych do zachowań agresywnych.
- 4) Inicjowanie działań interdyscyplinarnych służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy** tj. współpraca interdyscyplinarna jaka podejmowana jest na rzecz przeciwdziałania przemocy pomiędzy różnymi instytucjami i służbami działającymi na obszarze powiatu kolbuszowskiego (PCPR, Policja, Oświata, Służba Zdrowia, PPP, PLU, KPRA, OPS) w ramach prowadzonych procedur Niebieskiej Karty oraz innych działań na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.

Ad. 1) realizacja zadań z zakresu profilaktyki.

Większość z realizowanych działań z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie PCPR realizuje za pomocą środków pochodzących z programów rządowych, które zdobywa przygotowując projekty i przystępując do konkursów. W latach 2011 – 2015 Powiatowe Centrum zrealizowało w sumie 6 projektów finansowanych z różnych źródeł. Działania projektowe skupiały się głównie na profilaktyce i skierowane były do całych rodzin uwikłanych w przemoc domową.

W ramach tych działań prowadziliśmy na terenie powiatu akcje informacyjne na temat przemocy, jej skutków dla rodziny, sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz możliwości uzyskania pomocy. W tym zakresie współpracowaliśmy z prasą lokalną (Korso Kolbuszowskie, Nowiny itp.) oraz rozgłościami radiowymi (Radio Cmolos, Katolickie Radio Vija). Wydawaliśmy także własne materiały promocyjno – informacyjne w formie ulotek oraz mini poradników, które rozpowszechnialiśmy w środowisku lokalnym.

Ponadto PCPR w ramach projektów organizowało i przeprowadzało liczne warsztaty dla mieszkańców powiatu, mające na celu naukę konstruktywnych sposobów radzenia sobie z gniewem, stresem i agresją. Przeprowadzaliśmy warsztaty i szkolenia z zakresu komunikacji w związku oraz komunikowania się w rodzinie bez przemocy, także cykl sześciu szkoleń warsztatowych dla mieszkańców powiatu z zakresu relacji społecznych, gdzie uczestnicy pracowali nad poprawą własnego funkcjonowania. Następnie zorganizowaliśmy warsztaty dla rodziców pod nazwą „Szkoła dla rodziców” w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz radzenia sobie w relacjach z dziećmi bez uciekania się do stosowania przemocy. Swoje działania skierowaliśmy także do młodzieży szkolnej i rodziców. We współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz szkołami z terenu powiatu zorganizowano spotkania z rodzicami w formie szkoleń i pogadanek podczas wywiadówek szkolnych, które swą tematykę obejmowało ryzykowne zachowania (typu :alkoholizm, narkomania) oraz agresję wśród młodzieży, rolę rozmowy i słuchania w kontakcie z dzieckiem. Ważnym działaniem stało się też nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych przez dzieci i młodzież szkolną poprzez zorganizowanie pogadanek dotyczących przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.

Kolejnym rodzajem działań profilaktycznych przeprowadzonym dzięki projektom była integracja rodzin i nauka alternatywnego spędzania wolnego czasu. Realizowaliśmy to działanie między innymi poprzez zorganizowanie pikniku rodzinnego pod hasłem „Razem bez agresji”, który miał na celu integrację osób w rodzinie, motywowanie ich do spędzania wspólnie czasu wolnego i nauki wzajemnej komunikacji i poczucia, że można wspólnie pracować, spędzać czas i odczuwać z tego przyjemność, radość i satysfakcję, a także wzmacniać więzy rodzinne. W ramach pikniku odbyły się także warsztaty dla rodzin powiatu kolbuszowskiego dotyczące pozytywnych relacji partnerskich pomiędzy małżonkami, porozumienia i komunikacji bez przemocy, a także promowania wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą oraz nauki rodziców konstruktywnego komunikowania się z dziećmi pozbawionego agresji.

W poniższej tabeli przedstawiono wszystkie projekty realizowane przez PCPR w latach 2011 – 2015 z uwzględnieniem źródła finansowania, zrealizowanych działań oraz liczby osób objętych działaniami w poszczególnych projektach.

Rok	Nazwa projektu	Źródło finansowania	Działania w ramach projektu	Liczba osób objętych działaniami
2011r.	„Żyj świadomie - bez przemocy”	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w ramach Rządowego Programu Ograniczania Przemocy i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”	-poszerzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie - wyjazd integracyjno – edukacyjny z maratonem szkoleniowym dla ODP - cykl sześciu szkoleń warsztatowych dla mieszkańców powiatu kolbuszowskiego z zakresu relacji społecznych, - warsztaty dla rodziców z terenu powiatu pod nazwą „Szkoła dla rodziców” - szkolenia dla pracowników pomocy społecznej ze wszystkich gmin powiatu kolbuszowskiego na temat: „Praca z osobą doznającą przemocy” - szkolenie dla policjantów powiatu kolbuszowskiego na temat: „Integracyjność działań Policji podstawą sukcesu w walce z przemocą”.	180 osób
2012r.	„Żyj świadomie – bez przemocy - 2”	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w ramach Rządowego Programu Ograniczania Przemocy i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”	-porady psychologiczne -maraton szkoleniowy: komunikacja interpersonalna, asertywność -szkolenia dla pracowników służby zdrowia i oświaty -cykl szkoleń – pogadanek dla rodziców podczas wywiadówek szkolnych, - cykl audycji w lokalnych rozgłoszeniach radiowych (Radio Cmolasy i Katolickie Radio Via) promujący konstruktywne zachowania.	340 osób.
2013r.	„Uwaga przemoc! Chrońmy rodzinę”	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ochronnego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”	- warsztaty dla rodzin zagrożonych występowaniem przemocy domowej oraz propagowanie wśród nich prawidłowych wzorców rodzicielskich. - pogadanki dla dzieci i młodzieży szkolnej dotyczące przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy. - opracowanie we współpracy z Gminnymi Zespołami Interdyscyplinarnymi programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych dla rodzin zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy.	ok. 140 osób dorosłych i ok. 150 uczniów.

2014r.	„Razem przeciw Przemocy – przeciwdziałanie przemocy w powiecie kolbuszowskim”	MPiPS w ramach Programu Ochronowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”	<ul style="list-style-type: none"> - integracja grupy wsparcia oraz rozwój procesu grupowego, wzrost samooceny uczestniczek i poprawa ich funkcjonowania w środowisku - wyjazd integracyjno – edukacyjny dla ODP - szkolenia dla mieszkańców powiatu na temat mechanizmów przemocy i sposobów przeciwdziałania przemocy ze strony świadków 	180 osób.
2015r.	„Partnerstwo bez przemocy”.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ochronowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”	<ul style="list-style-type: none"> - piknik rodzinny pod hasłem „Razem bez agresji” dążący do integracji osób w rodzinie - 5 warsztatów dla rodzin powiatu kolbuszowskiego dotyczące pozytywnych relacji partnerskich pomiędzy małżonkami, porozumienia i komunikacji bez przemocy, - 5 warsztatów dla rodzin promujących wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą oraz nauka rodziców konstruktywnego, pozbawionego agresji komunikowania się z dziećmi. - cyklu warsztatów (trzy warsztaty) dla pacjentów Oddziału Dziennego Psychiatryczno –Rehabilitacyjnego funkcjonującego przy Centrum Psychiatrii „ANIMA” w Kolbuszowej. 	210 osób
lata 2011-2015	„Program aktywizacji społecznej w powiecie kolbuszowskim”	Unia Europejska ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	<ul style="list-style-type: none"> - Trening kompetencji i umiejętności społecznych. - Zabiegi rehabilitacyjne i usprawniające - Kursy zawodowe - Poradnictwo specjalistyczne. - Konsultacje psychologiczne - Doradztwo zawodowe. - Konferencja Grupy Rodzinnej. 	91 osób

W sumie w latach 2011 – 2015 PCPR w ramach projektów objęło działaniami ok. 1200 osób.

Ad. 2) ochrona ofiar i świadków przemocy domowej.

Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej realizuje poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz ośrodka interwencji kryzysowej.

Najważniejsze działania związane z ochroną ofiar i świadków przemocy domowej realizuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który udziela schronienia i pomocy rodzinom w różnorodnych sytuacjach kryzysowych, głównie związanych z przemocą. Ośrodek jest miejscem całodobowego pobytu na okres do trzech miesięcy. W latach 2014- 2015 ze schronienia w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystały w sumie 23 osoby. We wszystkich przypadkach klienci hostelu byli osobami w kryzysie, wynikającym najczęściej z problemu przemocy domowej. Podczas pobytu w OIK rodziny pozostawały pod ciągłą, systematyczną opieką pracowników PCPR. W ramach pobytu dla osób w kryzysie świadczona była pomoc w formie zapewnienia bezpieczeństwa i schronienia, wsparcia terapeutycznego, poradnictwa prawnego, socjalnego i rodzinnego. Pracownicy Ośrodka pomagali również w rozwiązywaniu aktualnych problemów, znalezieniu pracy i mieszkania.

Pomoc udzielana przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej skierowana jest nie tylko do osób umieszczonych w hostelu ośrodka, ale również do osób z zewnątrz znajdujących się w sytuacji kryzysowej. PCPR w roku 2014 udzieliło pomocy **141 osobom** z powiatu kolbuszowskiego uwikłanym w problem przemocy w rodzinie, a w 2015r. - **160 osobom**. Były to zarówno osoby ze zgłoszeń indywidualnych jak i zgłoszone przez inne służby i instytucje tj. Policję, OPS, gminne zespoły interdyscyplinarne.

W rodzinach dotkniętych przemocą domową, podczas wizyt interwencyjnych w miejscu zamieszkania udzielano pomocy terapeutycznej, wsparcia, porad rodzinnych i socjalnych służących poradzeniu sobie z sytuacją kryzysową. Sytuacja rodzinna osób korzystających z pomocy była diagnozowana podczas wizyt w miejscu zamieszkania lub w trakcie wizyt na terenie PCPR samych osób zgłaszających. Osobami doznającymi przemocy, które zgłaszały się do PCPR były najczęściej kobiety: żony i matki. Wszystkim ofiarom przemocy udzielono pomocy w formie wsparcia oraz poradnictwa socjalnego, rodzinnego i prawnego. Osoby doznające przemocy kierowane były również na indywidualne konsultacje terapeutyczne, oraz motywowane do udziału w grupie wsparcia dla osób doznających przemocy, która na terenie PCPR działała od 2010r.

W latach 2014 - 2015 grupa liczyła ok. 16 osób. Jest to grupa otwarta, a jej członkami są osoby znajdujące się na różnych etapach wychodzenia z przemocy domowej. Rozwój grupy następował stopniowo także poprzez działania projektowe tj. wyjazdy integracyjno – szkoleniowe połączone z zajęciami warsztatowymi mające na celu integrację grupy wsparcia oraz rozwój procesu grupowego, wzrost samooceny i poprawę funkcjonowania w środowisku osób doświadczających przemocy.

Liczba osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie objętych poszczególnymi formami oddziaływań przez ośrodek interwencji kryzysowej w 2014r.:

Forma pomocy	Liczba osób korzystających ogółem, w tym:	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba dzieci
poradnictwo i pomoc prawna	62	58	4	0
poradnictwo psychologiczne	18	15	3	0
poradnictwo socjalne, rodzinne	106	74	29	3
poradnictwo pedagogiczne	52	35	14	3
konsultacje terapeutyczne.	86	61	25	0
schronienie w hostelu OIK	7	4	1	2
grupa wsparcia dla ODP	16	16	0	0

Liczba osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie objętych poszczególnymi formami oddziaływań przez ośrodek interwencji kryzysowej w 2015r.:

Forma pomocy	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba dzieci	Liczba osób ogółem
poradnictwo i pomoc prawna	65	22	0	87
poradnictwo psychologiczne	18	1	0	19
poradnictwo socjalne, rodzinne	97	34	0	132
poradnictwo pedagogiczne	35	4	0	39
konsultacje terapeutyczne.	57	23	0	80
schronienie w hostelu OIK	9	0	8	17
grupa wsparcia dla ODP	16	0	0	16

Potrzeby osób dotkniętych przemocą na terenie powiatu kolbuszowskiego zabezpiecza OIK, w indywidualnych przypadkach, w razie potrzeby osoby kierowane są do Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia funkcjonujących na terenie województwa.

Działania podejmowane wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie:

Liczba osób		Podjęte działania przez OIK
2014r.	2015r.	interwencja kryzysowa, diagnoza sytuacji rodzinnej, poradnictwo socjalne i rodzinne, udział w grupie wsparcia, konsultacje terapeutyczne, poradnictwo prawne i psychologiczne, warsztaty szkoleniowe, terapia rodzinna, porady pedagogiczne, edukacja na temat przemocy, zapoznanie z procedurą Niebieskiej Karty, uruchamianie procedury NK
83	102	

Pracownicy PCPR w 2014 roku w związku z podjętymi podejrzeniami stosowania przemocy domowej uruchomili 4 procedury Niebieskiej Karty, a w roku 2015 – 7. W każdym przypadku powzięcie informacji o przemocy zgłaszane było na Policję

ROK	Liczba zawiadomień dokonanych przez PCPR, w związku z przemocą w rodzinie	
	Policja	Prokuratura
2014	4	0
2015	7	2

Kolejną grupą osób zgłaszającą się do PCPR i korzystającą z pomocy są świadkowie przemocy. Poniższa tabela przedstawia działania podejmowane wobec świadków przemocy w rodzinie:

Działania podejmowane wobec świadków przemocy w rodzinie:

Liczba osób		Podjęte działania przez OIK
2014	2015	konsultacje terapeutyczne, poradnictwo prawne, poradnictwo socjalne, poradnictwo rodzinne, edukacja dotycząca przemocy, informacja o lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy
8	21	

Ponadto PCPR w Kolbuszowej zarówno w stosunku do ofiar, jak i świadków przemocy podejmowało działania informacyjno – edukacyjne, których celem było rozpowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów przemocy oraz metod przeciwdziałania przemocy (mini poradnik dla świadków przemocy), a także przekazanie wiedzy n/t skutków przemocy, radzenie sobie z przemocą i jej zapobieganiu, gdy ktoś jest świadkiem przemocy oraz przekazanie informacji n/t oferty pomocowej dla ofiar przemocy n/t terenie powiatu

Ośrodek stara się z informacją dotrzeć do osób najbardziej narażonych na wystąpienie przemocy np. do niepełnosprawnych. Takim działaniem było między innymi zorganizowanie cyklu warsztatów dla pacjentów Oddziału Dziennego Psychiatryczno – Rehabilitacyjnego funkcjonującego przy Centrum Psychiatrii „ANIMA” w Kolbuszowej.

Ad. 3) Praca korekcyjno-- edukacyjna ze sprawcami przemocy domowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej opracowuje i realizuje program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Założeniami programu jest zaznajomienie uczestników z wiedzą na temat aspektów przemocy, jej uwarunkowań, zapoznanie ze skutkami, jakie przemoc wywołuje u ofiar, zmiana przekonań odnośnie mitów i stereotypów funkcjonujących w społeczeństwie w związku z przemocą. Celem jest zmiana zachowań i postaw sprawców, inicjowanie procesu czynienia sprawcy bardziej odpowiedzialnym za swoje czyny oraz nabywanie zachowań alternatywnych do zachowań agresywnych.

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne w latach 2014-2015 skierowane były do osób stosujących przemoc w rodzinie, które zostały zmotywowane przez pracowników socjalnych z OPS, zespoły interdyscyplinarne, kuratorów, terapeutów uzależnień. Nie odnotowano w ostatnim okresie żadnego przypadku zgłoszenia się do programu osoby bez motywacji zewnętrznej. W ostatnich dwóch latach żaden z uczestników nie miał też, mimo wyroku sądowego z art. 207 z warunkowym zawieszeniem kary, nałożonego obowiązku uczestnictwa w oddziaływaniach edukacyjno- korekcyjnych.

Działania podejmowane przez PCPR wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2014-2015:

Liczba osób		Podjęte działania
2014r.	2015r.	
33	37	konsultacje terapeutyczne, poradnictwo socjalne, rodzinne, udział w programach korekcyjno-edukacyjnych, monitoring sytuacji rodzinnej uczestników PKE, edukacja n/t przemocy i jej konsekwencji prawnych, spotkania rodzinne, motywowanie do podjęcia terapii uzależnień

Osoby stosujące przemoc wobec swoich najbliższych to przeważnie mężowie i synowie. W większości przypadków osoby te przyznawały się do nadużywania alkoholu.

Realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie:

ROK	Edycja	Liczba osób uczestniczących	Razem	Liczba osób, które ukończyły program	Razem
2014	I	11	23	9	16
	II	12		7	
2015	I	13	22	11	15
	II	9		4	

W ciągu ostatnich dwóch lat w sumie uczestnictwo w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc rozpoczęło 45 osób, a ukończyło program 31 osób.

Należy zaznaczyć, że PCPR jako jedyna instytucja w naszym powiecie realizuje program korekcyjno - edukacyjny oraz posiada ofertę pomocową skierowaną także do sprawców przemocy domowej.

Ad. 4) koordynacja działań interdyscyplinarnych służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej stara się realizować działania z zakresu koordynacji współpracy pomiędzy poszczególnymi służbami pracującymi na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy domowej. W ramach tego działania, szczególnie w początkowej fazie tworzenia gminnych zespołów interdyscyplinarnych zwracaliśmy uwagę na szkolenie służb. W związku z tym organizowano szkolenia dla pracowników pomocy społecznej ze wszystkich gmin powiatu kolbuszowskiego na temat; „Praca z osobą doznającą przemocy, i szkolenie dla policjantów Powiatu Kolbuszowskiego na temat „Integracyjność działań Policji podstawą sukcesu w walce z przemocą. W dalszej kolejności zorganizowane zostały szkolenia dla pracowników służby zdrowia i oświaty, czyli osób które ze względu na specyfikę swojej pracy powinny posiadać umiejętności rozpoznawania oznak występowania przemocy oraz wiedzieć w jaki sposób skierować osobę pokrzywdzoną do instytucji udzielających pomocy w tym zakresie.

Ważnym zadaniem PCPR jest umożliwienie poszczególnym zespołom interdyscyplinarnym z terenu powiatu wymiany doświadczeń i ustalania wspólnych standardów pracy. W związku z powyższym z inicjatywy PCPR organizowane są spotkania przewodniczących i członków poszczególnych zespołów. W 2013 roku organizowaliśmy projekt „Uwaga przemoc, Chrońmy Rodzinę” dofinansowany przez MPiPS. Kończącym działaniem tego projektu było opracowanie we współpracy z zespołami interdyscyplinarnymi programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych dla rodzin zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy. Program ten stanowi załącznik do Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2021. Został on zaakceptowany i przyjęty przez wszystkie gminy powiatu. Podobnie w roku 2014 został zrealizowany w całości projekt „Razem przeciw Przemocy – przeciwdziałanie przemocy w powiecie kolbuszowskim”

współfinansowany przez MPiPS. Istotnym zadaniem w/w projektu stała się integracja działań i wymiana informacji pomiędzy Zespołami Interdyscyplinarnymi powiatu kolbuszowskiego. Na zakończenie każdego projektu PCPR organizowało Konferencję bądź spotkanie robocze, na które zapraszani byli przedstawiciele wszelkich instytucji pracujących nad ograniczeniem zjawiska przemocy w naszym powiecie. Byli to przedstawiciele Zespołów Interdyscyplinarnych, OPS-ów Policji, Sądu i innych instytucji. Spotkania te zawsze miały na celu wymianę doświadczeń, poprawę współpracy i integrację służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w powiecie kolbuszowskim.

V. Cele i zadania powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy oraz zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych, które wynikają z powyższego celu głównego oraz założeń Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020

- 1) Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 3) Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) Umożliwienie podnoszenia kompetencji osobom realizującym zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przemocy w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Poprzez realizację celów Programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

- 1) Upowszechnienie działań profilaktycznych i podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie :**
  - a. zmianę postaw lokalnej społeczności wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
  - b. zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie
  - c. podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej
  - d. promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.
- 2) Usprawnienie systemu pomocy i wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą:**
  - a. zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy, ochrony i wsparcia osobom

i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie

- b. udzielanie profesjonalnej pomocy osobom uwięzonym w przemoc domową (osobom doznającym przemocy, świadkom przemocy oraz osobom stosującym przemoc w rodzinie).

3) Podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje pomocowe:

- a. wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom doznającym przemocy w rodzinie.
- b. podniesienie jakości i zintensyfikowanie oddziaływań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- c. wzmocnienie współdziałania i współpracy między służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 1. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Organizacja zajęć profilaktycznych oraz edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat zjawiska przemocy oraz sposobów radzenia sobie ze stresem, agresją, przemocą domową i rówieśniczą, nauka alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	1. prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych 2. wspieranie i organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym 3. opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	- liczba przeprowadzonych zajęć dla dzieci i młodzieży, - liczba dzieci uczestniczących w zajęciach, - liczba opracowanych programów, -liczba osób uczestniczących w programach wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.	szkoły i placówki edukacyjne, świetlice i placówki wsparcia dziennego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2.	Poszerzanie wiedzy ogółu społeczeństwa powiatu i uwrażliwianie na problem przemocy w rodzinie, promowanie pozytywnych postaw w stosunkach międzyludzkich.	1. współpraca z mediami w zakresie przeciwdziałania przemocy 2. prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych 3. promowanie działań podejmowanych przez różne instytucje w celu ograniczenia przemocy	- ilość przeprowadzonych kampanii medialnych, -ilość artykułów na temat przemocy, - ilość upowszechnionych materiałów promocyjnych i informacyjnych na temat przemocy	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, zespoły interdyscyplinarne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, media, pozostałe instytucje

3.	<p>Edukacja i poradnictwo dla rodziców w zakresie wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, edukacja małżonków, partnerów w zakresie radzenia sobie z negatywnymi emocjami i komunikacji w związku.</p> <p>Załącznikiem jest opracowany w 2013r. Program Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych</p>	<p>1. organizowanie warsztatów dla rodziców pt. „Szkola dla rodziców bez przemocy,, 2. organizowanie warsztatów i szkoleń dla mieszkańców powiatu w zakresie radzenia sobie z agresją, stresem oraz dotyczących komunikacji w związku, 3. inicjowanie akcji społeczno – edukacyjnych przeciwko przemocy.</p>	<p>- ilość przeprowadzonych warsztatów „Szkoly dla rodziców”, - ilość warsztatów dla mieszkańców powiatu, - liczba osób uczestniczących w spotkaniach i warsztatach, - ilość prowadzonych akcji społeczno – edukacyjnych, - ilość wydanych materiałów informacyjnych.</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły i placówki edukacyjne’ organizacje pozarządowe, zespoły interdyscyplinarne</p>
----	---	--	---	---

Cel 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Nr	Zadanie	Działanie	Wskaźniki	Realizator
1.	<p>Udzielanie specjalistycznej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.</p>	<p>1. realizacja procedury „Niebieskiej Karty”, 2. poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne, medyczne, 3. konsultacje terapeutyczne, 4. organizowanie warsztatów i szkoleń dla osób doznających przemocy, 5. praca socjalna, 6. interwencja kryzysowa, 7. grupy wsparcia</p>	<p>- ilość założonych „Niebieskich Kart”, - liczba udzielonych porad, - ilość osób korzystających z poradnictwa i konsultacji, - ilość przeprowadzonych szkoleń dla ODP, - liczba ODP, które wzięły udział w szkoleniach, - ilość działających w powiecie grup wsparcia dla ODP, - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia.</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Policja, Sąd, Prokuratura, organizacje pozarządowe, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły i placówki edukacyjne, służba zdrowia</p>

2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę.	1. odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary, 2. zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną	- liczba zatrzymanych sprawców przemocy, - liczba wydanych zakazów zbliżania się	Policja, Sąd, Prokuratura.
3.	Udzielanie schronienia w hostelu OIK w przypadku konieczności opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania przez osobę lub rodzinę dotkniętą przemocą w rodzinie.	1. zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony poprzez umieszczenie w OIK, 2. pomoc psychologiczno-terapeutyczna, 3. pomoc socjalna i prawna osobom dotkniętym przemocą 4. realizacja indywidualnego planu pomocy osobie umieszczonej w OIK	- liczba osób umieszczonych w hostelu OIK, - dokumentacja mieszkańca OIK, - zrealizowane plany pomocy	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
4.	Upowszechnianie informacji o instytucjach i formach pomocy dla ODP (osób doświadczających przemocy).	1. udostępnianie informacji o możliwościach i formach pomocy dla ODP w środowisku lokalnym, 2. prowadzenie lokalnych telefonów, interwencyjnych, telefonów zaufania	- ilość wydanych informatorów, - liczba aktywnych lokalnych telefonów interwencyjnych oraz telefonów zaufania.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodki Pomocy Społecznej

Cel 3 . Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Nr	Zadanie	Działanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Specjalistyczna pomoc i edukacja OSP (osób stosujących przemoc w rodzinie).	1. poradnictwo socjalne, prawne, rodzinne dla OSP, 2. konsultacje terapeutyczne, 3. warsztaty i szkolenia z zakresu radzenia sobie z destrukcyjnymi uczuciami i agresją.	- ilość udzielonych porad, - liczba konsultacji terapeutycznych, - liczba osób uczestniczących w warsztatach i szkoleniach	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Prokuratura, Sąd w tym kuratorzy zawodowi, Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Leczenia Uzależnień

2.	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie.	1. stosowanie procedury Niebieskiej Karty, 2. interwencje w środowisku dotkniętym przemocą, 3. przekazywanie informacji i współdziałanie pomiędzy służbami, 4. działania prowadzone przez kuratorów sądowych	- ilość interwencji w terenie odbytych z tytułu przemocy domowej, - ilość przeprowadzonych interwencji, - liczba nadzorów kuratorskich w związku przemocą w rodzinie, - liczba wskazań do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym w wydanych przez Sąd wyrokach	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Prokuratura, Sąd w tym kuratorzy sądowi, Ośrodki Pomocy Społecznej
3.	Realizacja Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zaprzestania przemocy.	1. opracowywanie i prowadzenie ramowych programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, 2. monitorowanie funkcjonowania w rodzinie uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego.	- ilość opracowanych i prowadzonych programów, - liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno – edukacyjnych, - liczba monitorowanych rodzin uczestników programów.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe.

Cel 4. Umożliwienie podnoszenia kompetencji osobom realizującym zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przemocy w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Nr	Zadanie	Działanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Podniesienie poziomu kompetencji i wiedzy osób zajmujących się zawodowo lub społecznie przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, wymiana informacji i współdziałanie pomiędzy służbami i instytucjami.	1. poradnictwo i konsultacje specjalistyczne dla osób pracujących nad ograniczeniem zjawiska przemocy domowej, 2. współdziałanie, współpraca i wsparcie pomiędzy służbami i instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2. udział w szkoleniach i warsztatach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba pracowników korzystających z poradnictwa i konsultacji, - ilość spotkań przedstawicieli wszystkich zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu, - liczba pracowników biorących udział w szkoleniach i warsztatach	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

2.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1. superwizje dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2. grupy wsparcia dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,	- ilość odbytych superwizji, - liczba pracowników uczestniczących w superwizjach, - liczba funkcjonujących grup wsparcia	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe
----	--	--	--	--

Adresatami programu są wszystkie osoby i rodziny z terenu powiatu kolbuszowskiego uwikłane w problem przemocy w rodzinie między innymi: osoby doświadczające przemocy, osoby stosujące przemoc w rodzinie, świadkowie przemocy jak również osoby i rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie.

VI. Finansowanie i monitoring programu

Realizacja Programu oraz jego powodzenie zależne będzie od współpracy wszystkich służb i instytucji powiatu pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program realizowany będzie w formie pracy ciągłej przez cały okres programowania tj. w latach 2016-2021.

Działania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie finansowane będą ze środków własnych powiatu, środków budżetu państwa oraz dotacji celowych - środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

Monitorowanie i ewaluacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te będą przedkładane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu dotyczącym działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej.

ZAKOŃCZENIE

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu, rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie, od osób najbliższych rodzi jednak najbardziej głębokie i szkodliwe konsekwencje. Biorąc więc pod uwagę wielkoobszarowy i skomplikowany charakter zjawiska przemocy domowej niezbędne jest wielodyscyplinarne podejście do tego problemu, a podejmowane przez samorządy działania muszą mieć charakter systemowy.

W związku z powyższym konieczne jest przyjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny. Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia tego zjawiska i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.